List 12. **NOVICE** Tečaj XXXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 19. marcija 1879.

Obseg: Stara pesem, katera pa še zmirom nova ostane. — Kako sadna drevesa v slabo zemljo saditi, da dobro rastejo. — Gospodarske skušnje. — Gospodarske novice. — Različnost živeža v raznih krajih svetá. — „Matice Slovenske“ občni zbor v Ljubljani 12. marca 1879. — Berolinska pogodba — polovičarsko delo. — Črtice iz Bosne. (Dal.) — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Stara pesem, katera pa še zmirom nova ostane.

„Novice“ so morebiti uže stokrat razkladale neko stvar, o kateri bi se smelo misliti, da je vsakemu kmetovalcu popolnem znana in sicer tako, da ne bi bilo treba ne besedice več o njej govoriti. Ta stvar je namreč, kako ravnati z gnojem in gnojnico, da gospodarju dajeta tisti dobiček, ki ga v sebi imata. In vendar ne bi mislil človek, da o tej reči, o kateri se je že toliko govorilo in pisalo, je še zmirom govoriti in pisati treba. Ta potreba se dá prav dobro dokazati s tem, da, kdor ne verjame, da je res tako, naj le gre pogledat gnojišče v to in uno vas. Marsikater dober gospodar suče in suče v roki krajcar, predno ga izdá, pri gnojišču pa zapravlja vsako leto veliko veliko goldinarjev, ki bi mu lahko dotekali v njegovo kaso.

In kako to? Vsak gospodar to vé, da tem več bo pridelal, čem več ima gnoja in čem boljši je gnoj; se ve da o vremenskih nesrečah ni tu govora. Čem veči in boljši so pa pridelki, tem več se iz njih skupi. To pa vse se more doseči le z umnim ravnanjem gnojišča.

Pred vsem naj skrbí gospodar, da mu ne ena kapljica gnojnice po nemarnem ne odteče — gnojnice — pravimo, kajti ona se po pravici imenuje „zlato kmetijstva“. Kos mesa, če je preveč razkuhano, nam zato ne diši, ker je presuho, tudi je tako meso kot živež manj vredno, ker vse, kar je tečnega v njem, je v juhi ostalo, katera je potem okusna in tečna postala. Kako bi se smejali takemu človeku in ga za norca imeli, ki bi tako močno meseno juho proč zlil in le ostale suhe štrene mesa vžival!

Je li morebiti kaj drugače z gnojnico? Če hoče setev na polji plenjati, morajo rastline v zemlji živeža najti. Ta živež obstaja iz mnogoterih snov, katerih se rastlina more navzeti le takrat, ko so raztopljene, kakor je sol raztopljena v vodi.

Res je, da tudi trdi gnoj ima redivne snove v sebi, a nima jih toliko, kakor jih ima gnojnica. Razen tega pa so v gnojnici vse redivne snove tako pripravljene, da jih rastlina kar naravnost povžiti more; tako pa ni trdi gnoj, ki mora še le sgnjiti in sprsteneti, da ga rastlina v-se vzeti more. Kdor pusti, da gnojnica odteka, je podoben onemu, ki dobro juho proč vlije, suho meso pa, ki je brez soka in moči, povživa. Zato napeljujejo umni gospodarji gnojnico v jame, katere je ne spuščajo v zemljo in so narejene zraven gnojišča ali pa pod gnojiščem; s tako nabrano gnojnico polivajo potem večkrat gnojni kup.

Če se gnoj na gnojišči večkrat s gnojnico poliva, se s tem polivanjem obvaruje prehitrega trohnenja, zraven tega pa dobiva s gnojnico vse tiste redivne snovi, katere ona v sebi ima.

Gnojnica se lahko na gnojišče poliva z korcem, še bolje pa z gnojnično trombo (pumpo), o kateri so tudi „Novice“ uže večkrat govorile.

S tem, da se gnojnica varuje in z njo gnojni kup poliva, pa ni še vse storjeno, da ima gospodar kolikor mogoče velik dobiček od svojega gnojišča. Treba je tudi, da se gnojni kup dobro napravi. Morebiti se bo kdo smejal, ko bode to bral, in vendar ni prav nič smešnega o tem, kajti na pravi razmeri gnojnega kupa je veliko ležeče. Gnojni kup naj je zmirom trdo skupaj stlačen, da ga sapa od strani prehitro ne osuši; to se dá lahko s tem narediti, da se kup na straneh močno z deskami potolče.

Tudi je na to gledati, da se gnojišče na dvorišču na pravo mesto postavi, to je, bolj v senco, kjer ga solnce celi dan pripekati ne more. Nespametno bi pa tudi bilo gnojišče napraviti pod kapom, kjer se preveč spira in se mu tako veliko gnojne moči jemlje.

Še nekaj je treba omeniti in to je tisti smrad, ki je gnoju lasten, in ki ga kemikarji amonijak imenujejo. Beseda amonijak je našim kmetom neznana, al dobro znan je kmetu in mestjanu smrad, ki iz gnoja puhtí in je njegova najbolja moč. Da gnoju ne uide ta moč, priporoča se že od nekdaj potresati gnojni kup s mavcem (gipsom), ki ima tako moč do amonijaka, da ga celó malo iz njega bežati more. Komur pa mavec ni pri rokah in ima šoto, ta naj s šotnim drobom potresa gnoj in obvaroval ga bo zgube amonijakove, kjer ni ne mavca ne šote, dobro služi tudi prst.

Konečno le še nekaj. Ni dobro, če je gnojni kup previsok, kajti na takem kupu se ne dela enak gnoj; ko je namreč gnoj spodej že ves izgnjil in strohnel, je na vrhu kupa še ves frišen in ne podelan. Da tako različni gnoj na njivo prepeljan ne gnoji enakomerno, to se razume samo po sebi.

Kako sadna drevesa v slabo zemljo saditi, da dobro rastejo.

Na to vprašanje odgovarja skušen sadjerec tako-le:

1. Jamo, kamor hoćeš drevesa saditi, izkopaj, če le moreš, uže nekoliko tednov pred sadbo. Če sem mislil drevesca jeseni narediti, sem kmalu po košnji otave za nje jame izkopal. Če sem jih hotel pa spomladi saditi, sem jame že o jeseni kopal. To je za to dobro, ker izkopana zemlja po tem dalje časa na zraku, solncu in dežji leží, da se jako zrahljá in rodovitnosti izpod neba napije.

2. Jame izkopljem, kar se dá, plitve, 1 čevelj globoke, 3—5 čevljev pa široke, da so plitvim skledam ali dlani človeške roke podobne; v tacih jamah se drevesne korenine dobro razširijo.

3. Rušino odrežem toliko globoko, dokler njene korenine sežejo, ter jo na stran denem. Prvo zemljo, tikoma pod rušinami denem posebej na stran, ker površna je bolja od spodnje, katero tudi posebej na drugo stran položim. Ko je jama izkopana, denem rušine brž na dno, toda narobe, ter jih precej dobro pomandram (potlačim). In tako pustim jamo, dokler pride čas drevesa saditi, prazno. Posebno dobro je tudi za drevesa, če se v jame, dokler so še prazne, nekoliko dobro podelanega gnoja potrosi; dež izpira gnoj in njegova gnojnica se iz njega v globino oceja. Ta gnoj se mora pa, ko se drevesca sadé, zopet iz jame pobrati.

4. Kedar drevesca sadim, pa tako-le ravnam: Najprej zataknem kol sredi jame, potlej posujem nekoliko boljše zemlje po rušini, in na njo postavim drevo, katero sem v to jamo namenil, ga h količu, toda ne pretesno, privežem, da se lože s zemljo vred ponižati in vsesti more. Z ostalo boljo zemljo (če nimam posebno dobre pri rokah) korenine, ki jih z roko lepo razprostim, skrbno zasujem, in sicer tako, da nič praznega in votlega med koreninami ne ostane. Na to zasujem jamo povrhi s tisto zemljo, ki sem jo nazadnje iz jame vrgel, in napravim okrog drevesa jamelček, da se deževnica ali sicer voda, s katero drevo zalivam, ne oceja, ampak krog drevesa ostane.

5. Ako pa suho vreme nastopi, se morajo drevesca pogostoma zalivati, zato ker so plitvo posajene, se tedaj tudi hitreje posušé, kakor take, ki globoko stojé, in ker je zemlja okoli njih še rahla.

6. Drugo jesen si oskrbim, če je le moč, pepéla, dobre prstí ali pa prav podelanega gnoja in ga posujem po rušini okrog drevesic, pa ne tikama dreves, ampak bolj krog njih, po rušini, ga podkopljem precej globoko, toda pri tem delu pazim na to, da se korenine ne poškodujejo. Po tem takem je zemlja okrog drevesca zrahljana in pognojena, korenine nimajo samo v jami, ampak tudi zunaj nje rahle prsti in živeža dovelj, kar jim prav dobro tekne, in zato rastejo kvišku, da je veselje. Tako gnojenje in rahljanje prstí je in bo drevesom vselej prav dobro, toraj tudi v poznejih letih. Kar se pri omenjenem prekopanji prstí okrog dreves manj sená, toliko več se pa otave nakosí.

Tako sadim in obdelujem svoja drevesca že več let; ona rastejo veliko hitreje in se obraščajo veliko boljše kakor druga. Zato to ravnanje vsacemu živo priporočam.

Gospodarske skušnje.

* *Kako jajca hraniti, da ostanejo dolgo dobra.* Po „B. T.“ naj se jajca pomažejo z lanenim oljem; iz tako z oljem ovitih jajc ne more nič izpuhteti, pa tudi vnanji zrak ne more jih prešiniti. To je skusil gospodar prav natanko s tem, da je 10 z lanenim oljem dobro namazanih jajic položil v pesek, ki jih je pokrival za 3 linije. Čez 3 mesece jih je preiskaval in našel, da so jajca le 2 odstotka svoje teže izgubila, čez 6 mesecev pa 3 odstotke; ko jih je odprl, so bila vsa lepo polna in dišala so prav tako kakor frišna. Nasproti temu pa so z oljem nenamazana jajca čez 6 mesecev za 18 odstotkov ložja postala, bila so na pol prazna in so smrdela. — Laneno olje je dober kup in namazati jajca je tudi lahko.

Gospodarske novice.

* *Razstava perutnine na Dunaji.* Dunajsko društvo za rejo perutnine, ki se imenuje „erster österr. Geflügelzucht-Verein“ napravi od 11. do 18. maja razstavo perutnine na Dunaji. V to razstavo se jemljejo od kodar koli poslane a) kokoši, b) golobje, c) gosi, race, purani in vsaka druga perutnina, d) tiči, e) pitana živa ali zaklana perutnina itd. — Kdor hoče v razstavo kaj poslati, naj se pri društvu oglasí zadnji čas do 20. dne aprila; kar pa v razstavo pošlje, mora biti do 10. maja na Dunaji.

* *Na sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru* se je novo šolsko leto s 1. marcom pričelo. Učencev je 36, mladih viničarskih učencev 10, 2 iz Kostrivnice, 1 iz Monsberga, 1 iz Ljutomera, 1 iz Radgone, 1 iz Brežic, 1 iz Griž.

Poučne stvari.

Različnost živeža v raznih krajih svetá.

V nikaki reči ni toliko različnosti kakor v živežu raznih narodov.

Slovenec je zadovoljen s svojimi žganjci in s svojim sokom, Lahu se smeja srce, kedar se nasiti s koščekom polente in z grozdjem, Ind zajme včasi med solnčnim izhodom in zahodom mrvico rajža; al Eskimo si komaj potolaži svojo lakoto z dvajsetimi funti mesa na dan in Tatar ga požre v 24 urah svojih štirideset funtov. Kapitan Cochrane (Košran) omenjuje v svojem potopisu še celó, da je neki Tatar v 24 urah celi zadnji del velicega vola pod streho svojega života spravil, zraven pa dvajset funtov mastí pojedel in primerno veliko razbeljenega surovega masla spil. Trem Jakutom, kateri so tudi Tatari, se malo zdi, za kosilo celega severnega jelena (Renthier) do belih kostí oglodati.

V Londonu in Novem Jorku računajo po pol funta mesa za človeka na dan, v Parizu šesti del funta mesa; na Slovenskem, zlasti na Kranjskem, pride pa kaj majhen drobček funta mesa na enega človeka na dan. Pri vsem tem se pa smejo Slovenci ponašati, da jim dadó žganci, krompir in sok krepke pesti in prebrisane glave, — žalibog, da jim jih žganje od leta do leta bolj habi!

Ni tedaj res, da ljudje brez mesa ne morejo shajati, ako le umejo, si živež tako napravljati, da si v njem ono tečnost nadomestijo, katera se nahaja v poštenem kosu govejega ali druzega mesa.

Živež je pa zeló različno med ljudmi razdeljen. Tù je siromak, kateri ne premore toliko, da bi svoje otroke kedaj do dobrega nasitil; tam je bogatin, kateri tlači v svoj želodec vse sladkarije, katere si more izmišljevati. Na eni strani je Lazar, katerega glad ni nikoli ugašen, na drugi pa požeruh, kateri v starosti med desetimi in dvajsetimi leti toliko nepotrebnega povžije, da bi to 40 „parizarjev“ komaj prepeljali.

Mnogoterost živeža je velika, še veča pa je v tem, kako si živež pripravljajo. Brez konca in kraja so čudne sladkarije raznih narodov. Enemu se prilega gobec ali mehki nos neke posebne zverine, drugi bi dali za ikre morskega soma, za ribje želodce, za še ne izvaljene race in piščeta, za morske polže in tičja gnjezda dušo in telo. To vse je zlasti pogoltnim Kitajcem čez vse. Eskimo plava v neizrekljivi sreči, kedar si more mamazati svoj golt z lojenimi svečami, s katerimi svetijo na ladijah; Abisinec se upijani s surovo krvjo, katera neki ravno tako upijani, kakor žganje. V Parizu so hoteli nekdaj nekega človeka raztrgati, ko jim je priporočal konjsko meso za živež, al glejte dandanes narobe svet! Dandanes ima v večem delu velikih mest mesnice, kjer prodajajo samo konjsko meso.

Najčudovitej izglede sladnosti pa nahajamo v visokih severnih deželah. Tù je špeh morskih psov najslaji grižljej, s katerim jejo neprezvečeno jelenovo pičo kot salato, potem kožo morskega soma v drobne koščeke razrezano, katera jim je neki sladka, kakor nam sladkor. Morski konj ima okusno meso; je skoraj kakor grobo govejo meso, in surova jetra morskega konja so neki tako dobra, da bi se človek lahko zamaknil! Zmrznjeno meso morskega psa je kaj dober živež popotnikom in še celó, kedar je ognjito celo poletje s travo pokrito ležalo, je čez vsako sladkarijo pozimi! Iz jelenovih želodcev delajo jed „nerakakuk“ imenovano; to si pošiljajo prijatli in sosedje, kakor pri nas potice in koline. Pozimi zakuhujejo Grenlandčani nekake jagode z angeliko in jajci, vržejo to vse v kožo morskega psa in zalijejo z ribjo mastjo. Čez meso severnega jelena ne pozna Eskimo nič boljega in še celó zmrznjeno njegovo meso je Grenlandčanu bolje, kakor kdo vé kakošna pečenka na kraljevi mizi.

V Belužistanu pokladajo živini neko zmes iz dateljnov in suhih rib, ljudje sami pa se samo z ribami živé; na Angleškem mečejo več plemen rib na cente po polji, da zemljo gnojé; vrh tega pa, da s tem zrak okužujejo, zdiha jezero in jezero gladnih ljudí po kosilu. Tuna riba (Thunfisch) atlantskega morja ima telečjemu podobno meso, samo bolj suho in trdo je; tudi jeseter, ki je bil starim Grkom in Rimcem tako ljub, je tak in njegovo meso je brez krví; meso dolgonosatega jesetra pa je kakor goveje, samo debelokitasto, žaltovo in neokusno je. Morski volk ima suho in kislo meso; Havana je edino mesto, kjer ga prodajajo. Kitajci pripisujejo njegovi koži in njegovemu repu posebno moč. Zamorci zlatega primorja ljubijo zlo njegovo meso, ravno tako tudi meso povodnjih kónj in aligatorjev, in prebivalci Polinezije se preobžró z unim, da zbolé, ker tako meso surovo žró. V Šotiji in nekaterih druzih severnih deželah jejo mesó več plemen morskega volka. Morsko jeguljo, suho in zribano, imajo v nekaterih deželah, da z njo juho bolj gosto delajo; tudi njeno meso ima okus kakor telečje meso. V nekaterih krajih Angleškega jo zapekajo z mnogimi drugimi rečmí v kruh.

Tudi drugi narodi, ne samo prebivalci zlatega primorja, jejo golazni z velikim veseljem. Dasiravno se gostujemo z morskimi črepahami (šildkrotami), se nam studijo deželske črepahe; al v juho, katero jejo popotniki po južnem Italijanskem in na otoku sicilijanskem, se kuhajo večidel le deželske črepahe. Na otoku Trinidad in na druzih otocih so te živali zlo drage; jajca tako imenovane zaprte črepahe so severnim Amerikancem kaj prijetna jéd. V severni kakor tudi v južni Ameriki so mastni morski terapini, kateri so proti koncu poletja vjeti, silno draga jed in njih jajca plačujejo z dragimi denarji. (Dal. prih.)

Znanstvene stvari.

„Matice Slovenske“ občni zbor

v Ljubljani 12. marca 1879.

Predsednik dr. Jan. Bleiweis, ko konstatira pravilno število pričujočih družbenikov, prične zborovanje s sledečim govorom:

Zbrali smo se danes, prečastiti gospodje, v občni zbor, ki je 14. v vrsti rednih „Matičinih“ zborov, da rešimo vse to, kar po pravilih našega društva pripada področju občnega zbora. Zboroval je pa lani novembra meseca pod predsedstvom preč. gosp. dr. Jarca izvanredni zbor, ki je meni naklonil največo čast, ki jo „Matica“ more nakloniti svojim članom, namreč, da me je imenoval častnega uda. Dolžnost mi je, da slavnemu zboru danes za toliko odlikovanje izrekam najtoplejšo zahvalo, kateri dodajam zatrdno obljubo, da hočem, dokler le morem, delati tudi za našo, slovenskemu narodu živo potrebno literarno društvo.

Ne morem pa si kaj, da ne bi na tem mestu tudi ponavljal, kako mi v spominu na to, kar se je meseca novembra godilo v Ljubljani, še zmirom srce veselja igra, da je sedemdesetletnica moja dala povod sijajnim dokazom, kako srčne simpatije uživa naš narod slovenski pri druzih sinovih matere Slave, in to moje veselje je zdaj tem veče, ko vem, da nikdo zaradi mene ne trpi žalosti, česar smo se bali, ko je počil glas, da slavnoznani rodoljub, prečastiti gosp. Biankini utegne zaradi svojega govora kake neprijetnosti doživeti, a zdaj radostni čujemo, da ne.

Dolžnost mi je dalje omeniti, da „Matičin“ odbor obžaluje zgubo mnogoletnega, mnogostransko izvedenega in vzlasti v odseku za izdavanje knjig (šolskih in drugih) marljivega odbornika gosp. Ivana Šolarja, ki premeščen v Dalmacijo zdaj kot nadzornik ondašnjih srednjih šol posluje v Zadru, kjer narod slovanski od njega pričakuje zvesto varstvo narodnih pravic v ondašnjih šolah.

Med knjigami, ki jih je Matica lani izdala, ste dve prišli na svitlo po sklepu lanskega občnega zbora („Potovanje okoli sveta“ po Jul. Verneju in „Slovnica hrvatska za Slovence“ Marnova), ena pa bila je navadni Matičin „Letopis“, obsegajoč na blizo 30 pôlah mnogovrstno gradivo, obdelano od odličnih pisateljev naših. Te knjige so od ene strani hudo grajane, od druge pa toplo hvaljene; — a to je uže navadna osoda „Matičinih“ tiskovin, ki še le čez leta najdejo zasluženo priznanje. Tako se je godilo s šolskimi knjigami, zemljevidi itd. Kritika mora biti, to je prav, — brez kritike in opozicije ni nikjer pravega življenja; za najboljo kritiko pa povsod veljá le tista, ki z delom svojim kaže, da zna to ali ono bolje narediti, kakor drugi. Pot do delovanja na „Matičinem“ polji je vsacemu pisatelju odprta; ni tedaj lojalno gledati le „od strani“.

O delovanji „Matičinega“ odbora v preteklem letu bode gospod tajnik, o novčnem gospodarstvu pa gosp. blagajnik poročal. Prijetna dolžnost pa mi je, da poleg tega, da rečem, da vsi gospodje odborniki, ki morejo v seje dohajati, marljivo sodelujejo, se še posebno gosp. Praprotniku in g. Vilharju javno zahvaljujem za marljivo in vestno opravljanje njunega težavnega posla.

Prečastiti gospodje! Končaje svoj govor priporočam posebno Vaši pozornosti 7. točko današnjega dnevnega reda, to je, zaostale dolgove družabnikov. Odbor „Matičin“ ni nikoli zanemarjal tega važnega finančnega vprašanja; ko pa je v odbor stopil gosp. Luka Robič,

strokovnjak v tej stroki, dobil je ugodno priliko, temeljito se lotiti rešitve te novčine zadeve. In res obširno preiskavo od začetka „Matičinega“ do letošnjega leta je izvršil gosp. Robič s toliko natančnostjo, da se čuditi mora, kdor pregleduje njegov operat. Zato mi je dolžnost javne zahvale za tako trudapolno delo gosp. Robiča, ki daje odboru podlago, dognati to sitno stvar do konca s pripomočjo današnjega zbora. —

Tajnik gosp. Praprotnik poroča o delovanji društva na drobneje. Udov je nekoliko prirastlo, vendar se je pa njih število zmanjšalo zavoljo neke druge reči. Novih je 52, število vseh pa 1977. Znižalo se je število zato, ker so se zbrisali vsi tisti, ki so letnino na dolgu ostajali. Nekaj jih je tudi umrlo, med njimi več odličnih. Za častnega uda voljeni gosp. Davorin Trstenjak se je zahvalil v posebnem pismu, ki se prebere. Lansko leto sklenjeno štirikratno tiskanje in razpošiljanje letopisa se je skazalo tako nepraktično, zamudno in drago, da stavi odbor nasvèt, naj se izdaja ves skup in pošilja udom z drugimi knjigami vred.

K temu poročilu tajnikovemu se oglasí g. Jurčič, ki graja posebno imenik društvenikov, ki se mu zdi nenatančen in gledé udov večkrat čisto napačen, ker veliko tam za ude tiskanih uže ni živih ali so pa v drugih krajih.

Tajnik gosp. Praprotnik se izgovarja na poverjenike, ki večkrat ne pošljejo pôl o pravem času, in to je posebno v Trstu gledé poverjenika g. D., ki ne dá nič glasú od sebe.

Blagajnik gosp. Ivan Vilhar bere račun lanskega leta, po katerem je dohodkov bilo 8154 gold. 80 kr., stroškov pa 6680 gold. 91 kr., toraj je ostalo čez še 1473 gold., ki se bodo pa deloma še porabili za dozdaj še ne podane račune. Skupnega premoženja je 58.083 gold. 89 kr. Po proračunu, ki znaša dohodkov 4231 gold. 62 kr., oskrbovalnih stroškov pa 860 gold., toraj ostane za izdavanje knjig za letos 3371 gld. 62 krajc.

Ta račun in proračun zbor odobri in za pregled se po predsednikovem nasvetu volijo gg. Žagar, Celestina in Kadilnik. (Kon. prih.)

Politične stvari.

Berolinska pogodba — polovičarsko delo.

Da je berolinska pogodba o turških zadevah le polovičarsko delo, to zdaj vsak dan jasneje postaja. Evropski diplomati so v Berolinu proti volji prizadetih narodov skovali nekaj, čemur se zdaj ti narodi odločno ustavljajo. Ne vprašavši Bolgare so njihovo deželo razklali v dva kosa in južnega lepšega in bogatejšega pustili pod polumesecem, čeravno so časi uže davno pretekli, ko so se narodi smeli cepíti na dvoje in dandanes kraljuje ravno nasprotna ideja, namreč ta, da se narodi družijo v celote. Pretekli so tudi časi, ko so kar čez glave narodov sklepali pogodbe in zveze, česar se bodo diplomati še prekmalu prepričali. Uže na polotoku balkanskem zopet povsod vre in bati se je vsak hip, da ne bi izkipelo z nova.

Rusi se povsod umikajo z Bolgarije, za njimi pa prihajajo turške čete in zasedajo glavna mesta in trdnjave. Do zdaj pač med Turki in Bolgari ni bilo še nobene praske, ker so Rusi še preblizo, al kako dolgo utegne to trpeti? V izhodni Rumeliji je gibanje in upitje po združenji z Bolgarijo čedalje silneje, kaj pa še le bo, ko bo zadnji ruski vojak izginil iz dežele unkraj Balkana!

V Macedoniji je upor, o katerem so Turki poročali, da so ga popolnoma zadušili, zopet popolnoma oživil se in od vseh strani vrejo dobrovoljci k ustajnikom, katerih čete se vedno množijo. Gotovo čakajo te le ugodnega vremena in odhoda Rusov, da planejo iz svojih zakotij v ravnino nad Turke.

Z Grki se turška vlada tudi ne more poravnati, čeravno se Francozi močno potezajo za-nje in pritiskajo Turčijo, naj bi njim na ljubo si tudi kak kos odtrgala od svojega še živega trupla.

Tudi z Bosno ni še vse v tako lepem redu, kakor se morda vidi. Spomladi imamo pomakniti se še naprej do Novega pazara, al kakor se kaže, utegne biti to še trnjeva pot, na kateri bo Avstrija skusila, koliko je turška prijaznost do nje resnična. Tista „albanska liga“, zveza albanskih mohamedancev in po avstrijski armadi v Bosni in Hercegovini razkropljenih in ubeglih upornikov, o kateri se je uže lansko leto toliko govorilo, jela je zdaj tako drzno gibati se, da je moral črnogorski knez pomnožiti mejno stražo na tej strani in v Podgorici nakupičiti večo vojno moč, da more o pravem času odbiti vsakoršni napad Albancev.

Največe važnosti se ve da je pa to, kar se v Bolgariji godí in se nje tiče, kajti med vsemi slovanskimi narodi na jugu turškem so Bolgari z berolinsko pogodbo najmanj zadovoljni, in to prav po pravici. Čeravno si sedanji ruski governêr knez Dondukov na vso moč prizadeva pomiriti razburjene duhove, vendar vkljub svoji veliki priljubljenosti v bolgarski skupščini nezadovoljnosti ne more potlačiti. V zbornici njeni so bili razgovori uže silno burni, ker se od 231 poslancev jih nič manj ko 102 strogo držita le tiste pogodbe, katero je sklenila Rusija s Turčijo v sv. Štefanu, in med temi je veliko zeló veljavnih možakov slovečega domoljubja. Eden takih je v zbornici krepko povzdignil svoj glas naravnost rekši, „da nikakor ne gre velikanskega poslopja zidati na pesek, kar se zdaj namerava, ter postavno pritrditi temu, da se celemu truplu odseka ud, po katerem bo rana vedno krvavela in vsacega sina domovine neprenehoma hudo sklela.“

Tako je mnenje vseh 231 poslancev, če tudi ga vsak javno ne izgovarja, ker vsak je prepričan, da take osode noben Bolgar ne mara. Zato je tudi večina odsekova — 20 poslancev — sklenila skupščini staviti predlog, naj sklene, da se ima izhodna Rumelija združiti z bolgarsko kneževino. Po vseh teh dogodbah se ne dá misliti, da bodo Bolgari zadovoljni z izvršitvijo berolinske pogodbe; veliko verjetneje je to, da le iz ozira do Rusije zdaj nočejo stopiti še na noge, a kedar odide ruska armada, bo gotovo bila ura, o kateri se bo boj za popolno rešitev iz turškega jarma vnovič pričel.

Če tedaj je že zdaj tako, ko se določbe berolinske pogodbe pričenjajo komaj izvrševati, kako bo še le potem, ko se bo jel kazati nesrečni sad njihov!

Da je berolinska pogodba le polovičarska, to so jeli spoznavati ne le po nji prizadeti narodi, marveč tudi uže velevlade, ki zdaj vidijo, da bo treba izdatnih popravkov (korektúr) na nji. In res je uže slišati, da je italijanskega ministerstva predsednik Depretis nasvetoval vladam evropskim, naj bi napravile še „shod po shodu“ v Rimu, pri katerem bi se izhodna štrena dala morda pametneje razmotati, kakor se je razmotala pod vplivom „poštenega mešetarja“ (des ehrlichen Mäklers) Bismarka v Berolinu. Vsakako potrebuje berolinska pogodba temeljite revizije, sicer ne bo miru, dokler na balkanskem polotoku ne dobí vsak narod tega, kar mu gre po božji in človeški postavi.

Ozir po svetu.

Črtice iz Bosne.

(Dalje.)

Lepa reč! Da je bil stotnik z mano tako kratkih besedi, tega mu nisem ravno zameril, ker je moral res sila veliko posla imeti ne le z vojaki v službi, nego tudi s sitneži, posebno judi, ki so silno nadležni in kjer količkaj morejo, prevzetni in ošabni. Vendar me je bilo vse to tako poparilo, da bi jo bil mahnil najraje proti Gradiški nazaj, če bi bil le kako ugodno priliko dobil. Da za zdaj tù za-me ni nobene kupčije, to mi je bilo popolnoma jasno, moja pot je bila sploh zmota.

„Kamo sada, gospodine?“ — me zbudi iz premišljevanja moj nosač — „ali ne v han?“

„Da, idiva“ — rečem jaz in grem za njim, ki pred mano stopa.

Ali v „hanu“ ni najmanjšega prostora, vse je natlačeno, še celó po veži čepé ljudjé ali sedé na svoji robi, jaz ne najdem niti človeka, ki bi bil pripravljen odgovoriti mi na moje vprašanje. Tako se zopet obrnem in postojim pred gostilnico ter si zvijem smodko, katero v usta vtaknem in prižgem. Moj Bošnjak, to videti, postavi mojo robo na tla in si tudi eno zvalja ter jo prižgé. Parkrat spustivši višnjevi dim v zrak se obrne proti meni in me ogovori:

„Čuješ, gospodine, ne zameri, ti si trgovec?“

„Da, sem“ — odgovorim jaz — „čemu prašaš?“

Mesto odgovora pa zopet parkrat pihne dim iz ust in skoz nos, pa nadaljuje:

„S čim tržuješ? Kje imaš blago?“

„Blago imam domá, ga imam veliko. A tudi kupujem.“

„Kupuješ? Kaj kupuješ?“

„Razno robo, kar se je v tej deželi pridela“.

„Tudi kože govedi in ovac?“

„Tudi, če jih vredno dobim.“

„In jih platiš gotovo?“

„Gotovo, kedar jih vzamem. Pa zakaj prašaš?“

„Dovoli, gospodine“ — reče Bošnjak in vrže iztlelo smodko od sebe — „jaz vem za takih kož mnogo — mnogo, celi kup, za več voz“.

„Kje so?“

„Tam v brdu, vidiš ga!“ S tem pokaže v goro kakih 5 ur daljave in razklada: „Vidiš, gospodine, ono selo, na konci kulo, veliko kulo? Vidiš?“

Jaz napenjam oči, nataknem naočnik, a ne vidim nič ko goro, vse drugo je mojemu očesu nerazločno.

„Ne vidiš?“ — poprime zopet Bošnjak in pomoli roko ter naravna moje oko po nji — „tamo, tamo!“

Naj napenjam oko, kolikor morem, ne razločim nič, čemur se mož strašno čudi. Kar se spomnim svojega daljogleda v prtljagi, ga vzamem ven in nastavim v pokazano mi stran. Res dobro razločim vasico in na koncu hišo bolj belkasto od drugih.

Moj nosač to zapazivši reče: „No evo! tamo je!“

„Dobro, dobro!“ — rečem jaz — „tam je! Ali kaj pomaga to! Spravi mi kože sèm, pa ti jih bom plačal po tem, kolikor so vredne in kolikor morem jaz za-nje dati.“

„Da bi to mogel, blagor meni! Ali vedi, gospodine, posestnik one kuče je mohamedanec.“

„No, kaj dè to zdaj? Ali si ne upaš k njemu iti?“

„O, da, gospodine, sem bil uže večkrat pri njem, ko sem tje peljal Švabe, pa je bil tudi z nami zaptija (žandar).“

„Potem tako ni nič. Tukajšnji stotnik me je svaril iti brez spremstva iz mesta; če toraj zá-te, ki si domač in poznaš ljudi in steze, pot ni varna, bom jaz še manj silil v očitno nevarnost, če morda še nikakega dobička ne bi bilo.“

„O, gospodine, dobiček, dobiček! Starec dá kože zdaj po vsaki ceni. Nevarnosti pak ni nobene, jaz ti zastavim dušo in raj, da te pripeljem zdravega tje in zdravega nazaj.“

„Reciva, da je res, kar obetaš. Kako pa bom spravil kože le-sèm?“

„Starec bo dal konje, ker jih kupiš pri njem, a plačaš tu v Banjiluki.“

Vse lepo! Kaj pa, če — kakor je po zadnjem napadu Banjeluke po turčinih verjetno — naju med potjo napade kaka turška druhal in naju poseka?“

„Ta strah ti je vcepil tvojega cara stotnik, ki ni šel nikdar še sam četrt ure daleč od mesta. A jaz že vidim, da si meni nezaupljiv, kakor Švabi, od katerih si se tega naučil. Tu imaš svojo robo. Idi z Bogom!“

Ves nevoljen zmeče mojo prtljago, katero je bil uže zadel, na tla in hoče iti. Meni se vse to vendar nekoliko čudno zdi, zato ga primem za halino in pridržim rekoč:

„Jaz nisem Švab niti čifut (jud), postoj no nekoliko, da se še zgovoriva. Kako bi šla v ono brdo po kože?“

Mož se vstavi in reče: „Sama ne, vzela bova tretjega seboj.“

„Tretjega? Kdo bo? Tvoj prijatelj?“

„Ne, gospodine, moj neprijatelj, dušmanin.“

„Ej! kako bo to?“ — vprašam jaz ves začuden.

„Vedi, gospodine, tako bo. Tebi, ki si švabsko oblečen, ni varno hoditi samemu, in če sem jaz s tabo, ne bo bolje, od daleč utegne prileteti krogla in oba sva na tleh. Zato bo šel z nama Mustafa-Hadži.“

„Kdo je ta Mustafa-Hadži?“

„Ej, jej, gospodine, saj si uže katerikrat slišal ali bral o kakem „hadžiju“! Mohamedancem je to svet človek, pa tudi slepár, pa se ga vendar nobeden ne bo lotil, da bi mu kaj žalega storil.“

„A, dá, se uže spominjam. Pa kaj, če naju ta v nevarnost spravi?“

„Nič se ne boj, gospodine! Ti imaš revolver, jaz mu bom to povedal in rekel, da bo v tleh pri prvem strelu, ki bi bil nama namenjen od koder koli. Starec je suh, pa bi vendar svoje kosti še rad po svetu nosil, dokler mu Mohamed dovoli, zato ti prisežem pri svoji blagi majki — Bože jo imej! — da bova za njim šla varna, če tudi skoz celo trumo turčinov. Boš že videl, kaj bo med potom počenjal.“

Ta reč se mi je res verjetna zdela in tudi moj nosač zanesljiv. Zato ga prašam le še:

„Vse dobro! Ali kje imam poroštvo, da si tudi ti zanesljiv, da me ne bodeš dregnil in potem s hadžijem delil mojega denarja?“

Pri teh mojih besedah se sključi mož na kolena, vzdigne roki in reče:

„Naj mi postane vsa deca poturica, naj beg posili mi vse hčere in moje razmesarjeno truplo naj požro psi, če te hočem goljufati. In da boš mi še bolj gotovo zaupal, evo! tu imaš v zastavo edino mojo svetinjo, katero mi je dala majka na smrtni postelji.“

S tem mi podá srebern šmarni tolar na nitki, ki ga je imel krog vrata. Jaz se branim tega in rečem: „Vem, da ti je to najdražja zastava, a če bi jo jaz vzel in vendar-le bil ubit, ti pa ne, mi jo lahko snameš in jo zopet imaš.“

„Nikakor, gospodine, ta svetinja bi mi, če te goljufam, razbeljena predrla prsa in moja mila rajnca majka bi je prišla nazaj iskat in bi mene tlačila do srede zemlje.“

(Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Strašanska nesreča po povodnji je zadela Szegedin*, prvo mesto na Ogerskem za Budapeštom, glavno središče Magjarstva, — nesreča je taka, da svet enake ne pomni in nobeno peró po vse popisati ne more. Naj iz obširnega poročila časnika „Osten“ povemo našim bralcem bistvene stvarí. Szegedin stojí tam, kjer se reka Maroš izliva v reko Tiso, katera je po hudih nevihtah narastla tako, da je ponoči od 10. do 11. dne t. m. predrla 20 sežnjev na široko nasip železnice Alfödelske in se z grozovito silo, katero je povekšal še strašansk vihar, razlila čez mesto. To vam je bil pogled strašansk videti ljudí, ko so rešitve iskali po strehah, pomoči proseči vpili, utonjena živina po vodi plavala itd. itd. — vse mesto jezeru enako bilo. Število nesrečnih, ki so v potopu smrt storili, ni še znano; župan Szegedinski Fr. Palfy za to vprašan, je odgovoril: „Danes (13. dne marca) vem le za 82 mrtvih, vendar po vsem, kar slišim, utegnilo jih je utoniti več tisoč. Tega krivi pa so deloma tudi Szegedinci sami, ki niso hoteli zapustiti svojih hiš in so utonili. Če uže hudič vse vzame — so nekateri kričali drugim, ki so jim na pomoč prišli — naj še nas vzame!“ — Ko se je komisija na ladijah po mestu peljala, se je prepričala, da 3 četrt hiš se je uže podrlo, in če povodenj le še nekoliko dni trpí, ostalo bo komaj 200 bolj trdnih hiš; vedeti je namreč treba, da Szegedin ima 5 predmestij, kjer so vse bajte nizke, pritlične, ne iz opék, ampak iz posušene ilovice zidane; na tisoče je tacih hiš. Poleg povodnje je pa tudi še nekoliko požarov bilo se pripetilo, kakor pravijo, nalašč zažganih hiš in fabrik, zato je oklicana bila „nagla sodba“ (standrecht). Občudovati je, s kakim pogumom so se žrtovali posebno vojaki, da bi oteli kar se oteti dá. Al vse ni nič pomagalo, — Szegedina ni več! — Naj dodamo še nekoliko zemljepisnih in zgodovinskih vrstic o tem mestu. Szege ali Szegedin je starodavno mesto Csongradske županije z 71.000 prebivalci in je še dandanes prvo kupčijsko mesto spodnje Ogerske, polno judov. Ker leží popolno na planem ob vodah, ni mesto zdravo in mrzlice so tudi zeló navadne. Szegedin je nekdaj bila močna trdnjava; tu je leta 1526. vojvoda Zapoly s 1400 vojaki se branil sili turški, pa brez vspeha. Sultan Soliman je Szegedin v svoje pestí dobil, veči del mesta požgal, in le grad v bran utrdil. Tako je od leta 1526. do 1686., tedaj 160 let Szegedin ostal pod gospodstvom turškim. Leta 1849., ko so se Magjari spuntali zoper Avstrijo in odstavili habsburško rodovino od vladarstva na Ogerskem, je bil Szegedin gnjezdo magjarske puntarske vlade. Košuta so Szegedinci navdušeno sprejeli, in ko so mu neki večer serenado z bakljado napravili, prerokoval je Szegedincem: „Szegedin bode Evropi svobodo priboril!“ Tukaj je Košut novo armado zoper Avstrijo nabiral, mislé, da nabere 30.000 vojakov. Pač čudna so pota Božja! Danes — čez 30 let — se oholega puntarja prerokovanje vse drugače spolnuje: Evropi Szegedin ne nosi svobode, Evropa miloščino nabira za nesrečno ponižane Szegedince, ki so deloma sami, deloma pa vlada magjarski kriva tako strašne nesreče, kajti uže pod ministerstvom Bahovim se je razpravljala potreba s trdnejšimi nasipi skrbeti za varnost Szegedina, — al kaj! niti župan Szegedinski niti minister Tisza nista — zamaknena v veliko politiko magjarsko — časa imela spolniti svojo dolžnost in skrbeti za varnost Szegedina. Zdaj je grozna nesreča tukaj! Magjari sami očitajo vladi nečimurnost, in zgodilo se bode, da bode reka Tisa požrla tudi še ministra Tiso.

* *Državna loterija.* 6. dne t. m. so se srečke vlekle za državno loterijo, katere čisti dohodek je namenjen za rodbine v Bosno poklicanih vojakov. Drugi dobitek za 15.000 gold. je šel v Murau na Štajarsko, četrti za 5000 gld. v Feldkirch na Predarelsko. Tretji dobitek za 10.000 gld. je zadel nek Dunajčan. Srečka za prvi dobitek s 60.000 gold. je šla v Burgau na Štajarsko, ker pa te srečke nobeden ni kupil, je prišla ces. loterijskemu vodstvu nazaj in spada zdaj ta veliki znesek med dohodke, ki bodo razen druzih čistih doneskov razdeljeni med družine reservistov, ki bodo po tej loteriji izdatno pomoč dobili.

* *Amerikanski pridelki v Evropi.* „Vaterland“ prinaša članek, iz katerega je razvidno, kako veliko konkurenco Amerika našim gospodarjem dela. Svinjsko mast amerikansko prodajajo že v Pešti, v domovini prešičev. Amerikanski špirit prihaja v Trst, pa se prodaja na Francoskem za 15 odstotkov ceneje, ko ogerski. Amerikansko žito odriva ogersko žito v južni Nemčiji in Švici. Tudi živino že vozijo iz Amerike. Iz Amerike prihaja surovo maslo, sir, posušeno meso, špeh, maslo, jeziki. Vožnja je poceni. Prepelje se cent za 75 kr., vožnja ogerskega žita pa stane od Pešta do Štetina 2 gold. cent. Tudi frišno meso že vozijo iz Amerike, ker ga znajo tako preparirati, da se ne osmradi. Prevozijo pa tudi mnogo žive živine. — Dobro je to na eno stran, da nam živeža ne zmanjka in da je poceni; za našega kmeta je pa tudi huda, ker cena njegovih pridelkov pada, davki pa zmirom rastejo.

Naši dopisi.

V Gorici 16. marcija. — Ženska bolnišnica Goriška je že leto in dan razširjena, ali stroški za novi del poslopja niso še vsi poplačani. Na ta račun je izprosil naš župan g. dr. Deperis od presv. cesarja 2000 gold. — Sreberna poroka cesarjeva in cesaričina se bode obhajala tudi v Gorici po načrtu, ki ga je potrdilo ni davno mestno starešinstvo. Tisti večer pred 24. aprilom bo mesto razsvetljeno in pojde okoli mestna muzika z bakljami; drugi dan zjutraj bode budnica, popoldne godba na Travniku, zvečer ples v gledališči, s katerega dohodki se nakloni kak priboljšek pri obedu mestnim zavodom. Tudi se napravi za svečanost 24. aprila nova mestna zastava v mestnih barvah (ki ste enaki cesaričinim — modro-bela). — Novo vojaško garnizijo bomo imeli v kratkem: iz Sarajeva pride pešpolk Hess štev. 49. — Novi naš državni pravdnik je g. Evgen Taddei, Tiroljec, ki je bil dosedaj pri ministerstvu pravosodja na Dunaji, namestnik njegov pa tukajšnji adjunkt gosp. Teodor Dolijak. — Naš deželni zbor je v zadnji sesiji sprejel neke spremembe deželnih šolskih postav od 10. marcija 1870. in 16. oktobra 1875. To spremenjeno šolsko postavo je zdaj (4. dne t. m.) cesar potrdil. Vsled nje so plačne vrste (400, 500 in 600 gld.) uravnane po osebah, ne po krajih. — Vse, kar sem dosedaj povedal, je že več ali manj staro; prav „friš“-nova je pa ta-le: V petek (14. t. m.) od 9. ure dopoldne do 5. popoldne je bila natančna sodnijska preiskava na domu „Isonzo“-vega vrednika, g. Jurettig-a, in v vredništveni pisarnici njegovi. Danes zjutraj pa so ga zaprli. Kako bo zdaj z „Isonzo“-m, ne vem. — Da smo imeli uni dan dva ministra tukaj, je bralcem „Novic“ že znano. Vitez Chlumecky večkrat sem zahaja, ker ima svojo soprogo tukaj (na Solkanski cesti), baron De Pretis je bil pri svojih tukajšnjih sorodovincih. Obiskala sta neki dan glavna

kraja ob italijanski meji: Karmin in Cêrvinjan. — Po 14dnevnem lepem vremenu smo imeli sinoči spet rosico dežja; danes je oblačno. Mnogo del so opravili naši kmetje ta čas.

Iz Celovca 15. marcija. — 9. dne t. m. smo imeli tukaj volitev državnega poslanca, katera je zanimala le liberalce, konservativna stranka se za njo še brigala ni. Voljen je bil ustavoverec vitez Leopold Moró, ki je sam priznal, da so oni časi pretekli, ko je liberalizem žetev imel v Avstriji, katera zdaj potrebuje pomoči na gospodarskem polji. Čemu so se volilci trudili še s to volitvijo, ni nam jasno; zadnja ura državnega zbora kmalu poteče in ustavovercev v njem ni nobena povodinj vzela. — 10. dan t. m. pa smo pod milim nebom imeli tombolo na korist tukajšnji ubožnici, kateri je po tej veselici došlo 1200 gold. čistega dohodka po 9363 prodanih srečkah. — Hvala Bogu, da se milodari za nesrečne rodovine Plajberške in Hütendorfske iz vseh dežel avstrijskih stekajo obilo, ker so res nadloge velike in zapuščene rodovine usmiljenja vredne. — Naši živinski sejmi čedalje bolj pojemajo; kmetje tožijo o slabi kupčiji, čedalje močneji se res kaže nesrečni vpliv, s katerim Amerikanci s svojo živino pritiskajo na domačo kupčijo.

Iz Škofje Loke 16. marca. — Ker unidan ustavljene volitve občinskega starešinstva utegnejo prihodnji mesec biti, naj gledé na to, kar je ljubljanski „butelj“ v listu od 12. svečana pisaril — čuda golemo! zeló v smislu dopisa „Slov. Nar.“ od 9. svečana — tudi v „Novicah“ se bere resnična pa mirna beseda. Oba dajeta prihodnjemu našemu županu podukov, kako naj lepša „pisano Loko“, samo o tem sta si menda razločna, da „Tagblatt“ kar naravnost daje vrlemu našemu sedanjemu županu „laufpass“, „Nar.“ pa menda želí, da ostane gosp. Mohar. Dajte našemu županu novcev, pa vam bo poravnal vse krive poti, razširil most, gazno svečavo vpeljal v vsakem kotu in olepšal našo Loko tako, da bodo tudi tujci Deisingerjevega in Fabijanovega duhá mu glorijo peli. Al od kodi vzeti, pa ne krasti ali mestjane obložiti z novim davkom, saj uže te komaj nosijo, ki jih zdaj imajo! Ko mi je 35. številka „Tagblattova“ v roke prišla, v kateri butelj obdeluje našega župana, zadenem na 1. strani na članek o tadanji ministerski krizi, kateri se konča z besedami: „za božjo voljo le ministerstva Hohenwartovega ne!“ No, te edine besede kažejo, da buteljnu ni za spravo narodov in srečo Avstrije prav nič mar, marveč da želí še zmirom take možé na vladnem krmilu, ki še bolj razdirajo mir med narodi in spodkopujejo blagor državni. Po teh edinih besedah sodi se lahko ves dopis iz konca do kraja iz Škofje Loke, kateremu je narodni župan, ki noče vere svojih očetov zatajiti, strašansk trn v pêti. Iz tega trna pa izvira velika štrena Moharjevih pregreškov, na priliko: če so ulice po dežji blatnene in pozimi snežene, je župan kriv, — če po mestu fantje včasih vriskajo, je župan kriv, zakaj jih ne vtakne koj v luknjo, — če kdo z gajžljo poka, zopet je župan kriv, — če gospoda Deisingerja ponoči domú gresta, pa se jima po poti spodtakne, da padeta, župan je kriv, — da zraven našega zidanega mostú ni še — po Bog vedi kateri modri glavi! — lesene brví, župan je kriv. In ker župan Mohar ne nosi visocega cilindra na glavi, nima Fabijanovega škrica in dolzih širocih hlač, pa slovensko tako dobro govorí kakor nemško, zato tisti peščici naših tujcev ni všeč, ki se v „Tagblattu“ sami za „intelligente und aufgeklärte Stadtbewohner“ zmirjajo. Mi stari pošteni domačini se le čudimo, da ta gospôda, ki naše mesto pred svetom tako z blatom ometava, da zahteva „eine menschenwürdigere Existenz für die civile Klasse“, ni uže davno našega „grdega“ mesta zapustila in šla kam drugam rakom žvižgat. Vsakdo, ki je našo Loko poznal nekdaj in jo pozna zdaj, jej bo rad častno spričalo dal, da se je toliko olepšala na vsako stran, kolikor je to mogoče o sedanjih časih, ko gre hudo za denar in imamo davkov in priklad uže čez glavo. Kar pa naši Loki posebno čast daje, je to, da so njeni prebivalci v veliki večini ostali kakor so bili: pošteni Slovenci, verni katoličani, zvesti državljani. Taki možaki so si uže pred več leti zbrali gosp. Blaža Moharja za župana, in če ni še zdrava pamet zapustila volilcev, delali bodo tudi pri novih volitvah edini in na vso moč na to, da bode zopet izvoljen mož, ki zasluži zaupanje vseh domačinov in to je gospod Blaž Mohar.

Iz Ljubljane. — *V seji družbe kmetijske* 16. dne t. m., v kateri sta bila gospoda zastopnika c. k. deželnega odbora pričujoča, so se razpravljali predlogi, po katerih subvencijski odbor sl. ministerstvo kmetijstva prosi državne podpore za leto 1880. Ker družba kmetijska kakor tudi druge družbe kmetijske, za letošnje leto ni še dobila naprošene drzavne podpore, ni odbor imel prav trdne podlage za prošnjo prihodnjega leta, z malimi spremembami držal se je predlogov letošnjega leta, in tako gre prošnja za podporo o 19 stvareh na Dunaj. — Prošnjo županstva v Kompoljah, naj bi se 12 gospodarjem, katerim je v velikem požaru pred poldrugim letom tudi vse sadno drevje pogorelo, iz družbinega vrta podelilo nekoliko sadnih dreves, je odbor vslišal. — Iz subvencijske zaloge 1500 gold. se bode nakupilo muriških (sivih štajerskih) plemenskih juncev, ki se bodo v prvi polovici meseca maja v Ljubljani po navadni dražbi prodajali. — V tej seji je bilo tudi sklenjeno, kakošen spis bode družba kmetijska obdarovala z onimi 5 cekini, ki jih je vitez Schneid-Treuenfeldski določil za nagrado najboljemu spisku. Drugi pot se bode razglasil ta razpis.

— (*Slavnost sreberne poroke cesarjeve*) dne 24. dne aprila bodo praznovale vsled ukaza ministerstva za nauk tudi vse javne šole na Kranjskem. Tačas naj bodo imeli učenci prosto. Okrajna in krajna svetovalstva bodo določila, kako naj se ta slavni dan praznuje.

— (*Vodstvo dobrodelne loterije na korist tukajšnje hiralnice in dekliške sirotnišnice*) nam na drobno naznanja, kako se bo loterija 15. dne aprila vršila. Naj iz tega poročila bralcem našim objavimo nekoliko reči. Cela loterija ima 100.000 srečk, katere so razdeljene na 800 vrst (serij), vsaka s 125 srečkami. Vsaka serija dobi en veliki in tri manjše dobitke. Vsak dobitek ima svojo številko in vsi dobitki se sestavijo v poseben popis, ki se po postavi pred vzdiganjem pošlje c. k. loterijni direkciji v Trst. Srečke same se vzdigujejo pod nadzorstvom c. k. deželne vlade kranjske. Vzdigovanje srečk je očitno in vpričo c. k. vladnega komisarja, ki to nadzoruje od začetka do konca, to je tako dolgo, da je vseh 800 serij z dotičnimi 4 srečkami vzdignenih. Vse vzdignjene srečke se brž zapisujejo, zapisnik potrdi vlada in se potem natisniti dá; vsak, kdor je kupil celo serijo, dobi imenik vzdignjenih sreček. 10 dni po srečkanju se začnó dobitki izročevati tistim, ki so jih dobili proti temu, da prinesó dotične srečke. Do 15. junija t. l. nesprejeti dobički zapadejo na korist hiralnici in sirotišnici. — Vodstvo bo ob svojem času natančni račun vseh dohodkov in stroškov te loterije po časnikih naznanilo.

Kakor slišimo, je uže dozdaj vdeleštvo dobrotnikov in dobrotnic pri tej loteriji tako živahno bilo, da je uže prodanih 80.000 sreček, kar obeta 20.000 gold. dobička na korist navedenima dobrodelnima napravama. — Temu naznanilu naj dodamo še to, da so sv. oče papež

Le o XIII. ustanovo ljubljanske hiralnice in sirotišnice radostni na znanje vzeli in posebni blagoslov podelili vsem tistim, ki so pripomogli za ustanovitev, vzdržanje in razširjenje teh zavodov in ki bodo vprihodnje sodelovali pri teh dobrodelnih napravah.

— (*Katoliška družba*) bode 23. t. m., 4. nedeljo v postu, obhajala desetletnico svojoga obstoja. Dopoludne so vabljeni družniki k slovesnemu duhovnemu opravilu v št. Jakobski cerkvi ob pol šesti uri zjutraj; zvečer ob pol šesti uri pa bode v družbenih prostorih (v dr. Ahačičevi hiši št. 13 na starem trgu) primeren govor in tombola.

— (*Glavni močvirski odbor*) ima v soboto 22. t. m. sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Ponudba gospodov bratov Klein in dr. za izdelovanje stavbenega načrta in prevzetje del za osušenje in zboljšanje močvirja. 2. Nasvet za poziv izvedencev v predposvetovanje o delih za osušenje in zboljšanje močvirja. 3. Prošnja do c. k. vlade za privoljenje predplače za izvršitev tehničnih pripravnih del. 4. O osnovi podružnice borovniške. 5. Nasveti posameznih odbornikov.

— (*Sokol*) napravi 25. dne t. m., to je, na praznik „Marijnega oznanenja“ v dvorani tukajšnje čitalnice zabavni večer, katerega program ima med drugimi mikavnimi točkami „meglene podobe“ iz zapuščine prerano umrlega domoljuba g. Grmeka. Ker nam te podobe kažejo večidel kraje prelepe naše kranjske domovine, nadejamo se obilnega obiska. Vstopnina je določena na 25 soldov. Odbor „Sokola“

— (*V čitalnici naši*) bode živahno gibanje ta in prihodnji mesec, in sicer tako-le: Prihodnjo nedeljo (23. dne t. m.) napravi dramatično društvo gledališko predstavo z dvema igrama: ena se glasí: „Pokojni moj“, šaloigra v enem dejanji, po francoski poslovenila gospá Lujiza Pesjakova, — druga pa: „Nemški ne znajo“, izvirna burka s petjem v enem dejanji, spisal Jak. Alešovec. Ker je ta zabava namenjena na korist čitalničin, se je vstopnina določila na 30 kr. za ude in goste, ki jih udje narodnih družeb vpeljejo ta večer, ki ne bo le samo zanimiv po igrah, ki se boste predstavljali, temuč tudi po odličnih predstavljajočih osobah. — Druga predstava je prihodnji torek (25. dne t. m.), predstava „meglenih podob“ po „Sokolu“. — Tretja zabava pa je 30. dne t. m. z navadno „besedo“ čitalnično. — Ker je tudi čitalnica sklenila posvečevati veselo dogodbo sreberne poroke Nj. veličanstev, napravi belo nedeljo slovesno „besedo“ z odličnim balom.

— (*Vabilo.*) Prihodnjo nedeljo se predstavljate v čitalnični dvorani dve gledališki igri: „Pokojni moj“, šaloigra, poslovenila gospá Lujiza Pesjakova, in pa „Nemški ne znajo“, izvirna burka s petjem, spisal Jak. Alešovec. — Vstopnina, določena na korist čitalnici, je za ude narodnih družeb in neude po njih vpeljane 30 kr. Odbor dram. društva.

— (*Naredbe deželnega predsedništva zoper govejo kugo*). Ker se je ob hrvatski meji prikazala goveja kuga, se je vsled sklepa c. k. vlade za Kranjsko zaprla meja iz Kranjskega na Hrvatsko. Da bodo pa mogle občine deželno mejo bolj čuvati, se bodo v žandarmerijskih stajah žandarji namnožili, ter se je tudi en žandarski častnik odposlal, da ogleda mejo. Deželni predsednik je razpisal tudi sledeča darila onim, ki bodo tiste naznanili, ki so naredbe zoper govejo kugo prezrli, in sicer dobi za vsako naznanilo, da je kdo govedo na tihem prignal čez mejo, od vsake govede 5—10 gold., ako pa naznani kak drug prestopek teh naredeb, dobi 5—20 gold.

— Gospod Jožef Stare, bivši trgovec, obče spoštovan mestjan, je po dolgem bolehanji v 84. letu svoje starosti umrl.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Presvitli cesar se je 16. dne t. m. sam podal v Szegedin, ko je uže poprej iz lastne blagajnice v imenu svojem in cesaričnem nesrečnikom nakazal 40.000 gold., ministru finančnemu ogerskemu pa veleval, naj 200.000 gold. pripravi za podporo.

— Vsled sreberne poroke presvitlega cesarja se pričakuje obširno pomiloščenje kaznjencev, zato je uže upravnikom vseh deželnih ječ došel ukaz, naj poročajo o tacih jetnikih, ki so posebno vredni pomiloščenja.

— Delegaciji ste v Budapeštu dokončali svoj posel in danes (v torek) začne državni zbor zopet zborovati. Na dnevnem redu je nova postava o državnem računstvu in kontrolstvu. Ker razprave o teh predlogah utegnejo dalje časa trajati, pride morebiti državni proračun še le aprila meseca na vrsto.

— Grof Taaffe je bil unidan v Lvovu, kjer je mnogo občil se z grofom Potockim. Lvovski časniki zdaj pišejo, da je to potovanje k grofu Potockemu v zvezi s sestavo prihodnjega novega ministerstva, ki ga bode grof Taaffe sestavil po novih volitvah.

— „Slovanska beseda“ na Dunaji je povabila 16 slovanskih društev dunajskih v pogovor, kako bi se najbolje praznovala sreberna poroka cesarjeva. Za predsednika je bil izvoljen dr. Petruška. Sklenilo se je, sestaviti adreso v vseh slovanskih jezikih in jo izročiti cesarju. Ob enem se bo brala slovesna maša na dan svečanosti, pri kateri bodo peli slovanski pevci.

— *Ogersko.* — Zdaj, ko velika nesreča Szegedinska pozornost vse Evrope obrača na Ogersko, Magjari še toliko takta nimajo, da bi s sovražnimi postavami ne hujskali narodov, ž njimi pod ogersko krono bivajočih. Prav v tisti seji državnega zbora, 12. dne t. m., ko je minister Tisza o grozni katastrofi Szegedinski interpeliran bil, je minister nauka Trefort bral načrt one postave, ki ljudske šole vseh narodov na Ogerskem pomagjaruje, — in kaj se zgodí? Tako strašanski „eljen“-klici so onemu načrtu doneli, da se je dvorana tresla!

Zagreb. — Ker srbske šolske knjige za Bosno namerava Bosenska vlada na Dunaji tiskati dati, se je tukajšnja trgovsko-obrtnijska zbornica obrnila s prošnjo do deželne vlade, naj dela na to, da se te knjige tiskajo v Zagrebu, in dokiček tega tiska nakloni Hrvatski, ki je toliko žrtovala nesrečni Bosni.

Iz Petrograda se poroča, da so colni dohodki ruske države za mesec januar in februar znašali 6 milijonov in 344.590 rubljev, to je za 920.709 rubljev več nego lani ob tem času. Tudi srebra je prišlo za 1 milijon in 933.706 rubljev ta čas več v Rusijo nego lani.

Žitna cena

v Ljubljani 15. marcija 1879.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 8 gold. 40 kr. — turšice 4 gold. 20 kr. — soršice 5 gold. 93 kr. — rží 4 gold. 55 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 39 kr. — ajde 4 gold. 39 kr. — ovsa 2 gold. 60 kr. — Krompir 5 gold. 82 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih naslednikov v Ljubljani.